

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 223/18

Podgorica, 05.06.2018. godine

DK/DK

Na osnovu člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore¹, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore nakon završenog postupka po pritužbi g-dina XX iz Podgorice, daje sledeće

MIŠLJENJE

I UVOD

1. Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, prispjela pritužba g-dina XX iz Podgorice, koja se odnosi na nasilje u porodici, odnosno zloupotrebu odredaba Zakona o zaštiti nasilja u porodici o pravima i zaštiti žrtava nasilja u porodici.

2. U pritužbi i cjelokupnoj prispjeloj dokumentaciji podnosilac pritužbe navodi da je bio u braku sa YY od 1994. godine. Kako su odnosi bračnih supružnika ozbiljno i trajno poremećeni, to je pred Osnovnim sudom u Podgorici pokrenut postupak za razvod braka koji je okončan dana 30.01.2018. godine. Sticajem okolnosti, i nakon razvoda braka biv. supružnici su nastavili da žive u stanu u kojem su živjeli i prije razvoda, a koji je podnosilac pritužbe dobio na korišćenje od Ministarstva odbrane Crne Gore, gdje je inače zaposlen i ima čin potpukovnika u Generalštabu Vojske Crne Gore.

¹ ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11, 032/14 i 21/17).

3. Kako tvrdi podnosilac pritužbe bez obzira što nema kontakt i komunikaciju sa biv. suprugom – ista ga je iz razloga osvetoljubivosti prijavila policiji, kao i neposrednom rukovodiocu, Brigadnom načelniku QQ, zbog navodno počinjenog i rodno zasnovanog nasilja. Tim povodom podnosilac pritužbe je dana 26.02.2018. godine dao izjavu u službenim prostorijama CB Podgorica. Vjeruje da će se nastaviti slične situacije i neosnovana prijavljivanja od strane biv. supruge.

II ISPITNI POSTUPAK

4. Postupajući po ovoj pritužbi, u cilju utvrđivanja pravno relevantnih činjenica i okolnosti, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je u skladu sa odredbom člana 35 Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, zatražio izjašnjenje na navode pritužbe od Uprave policije Crne Gore – CB Podgorica i Centra za socijalni rad - Podgorica.

5. *Uprava policije* u svom izjašnjenju navodi da je postupila po prijavi/zahtjevu Brigadnog načelnika QQ za postupanje u predmetu porodičnog nasilja broj 05/18 od 26.02.2018. godine. Naime, dana 26.02.2018, godine u službene prostorije CB Podgorica od strane Operativno komunikacionog centra dostavljen je dopis br. 05/18 koji u prilogu sadrži obraćanje Brigadnog generala QQ-načelnika Generalštaba Vojske Crne Gore. Dana 25.02.2018. godine gospodinu QQ se telefonskim putem obratila g-đa YY koja se raspitivala da li u Vojsci postoji mehanizam ili način da je neko "zaštiti od bivšeg momka koji je maltretira".

6. Dana 26.02.2018. godine po pozivu u službene prostorije CB Podgorica pristupila je YY sa kojom je obavljen razgovor o čemu je sačinjen zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanina. Ista navodi da dana 25.02.2018. godine između nje i njenog bivšeg supruga XX nije bilo fizičkog nasilja, te da zahtjeva od policijskih službenika da se ovaj događaj ne procesuiru prema nadležnom sudu, već da se XX samo upozori.

7. Dana 26.02.2018, godine po pozivu u službene prostorije CB Podgorica pristupio je XX sa kojim je obavljen razgovor o čemu je sačinjen zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanina. Dana 26.02.2018. godine sa događajem je upoznata ODT u Podgorici Biljana Medenica, koja se izjasnila da nema elemenata bića krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti. Lice XX upozoren je na posledice predviđene Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici.

8. Dana 23.03.2018. godine u službene prostorije CB Podgorica pristupio je XX, koji je preko Arhive CB Podgorica podnio pritužbu br: 07-240/18-7235/1. Naime, u tom dopisu XX obavještava da se sa istim Zahtjevom obratio i CSR Podgorica kao i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Dana 15.04.2018. godine po pozivu u službene prostorije.

9. CB Podgorica pristupio je XX sa kojim je obavljen razgovor o čemu je sačinjen zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanina. Isti zahtjeva od policijskih službenika da se ovaj

događaj ne procesuirati prema nadležnom sudu, već da se YY upozori. Naime, XX strahuje da će njegova bivša supruga YY zloupotrijebiti *Zakon o zaštiti od nasilja u porodici*, na način što će neosnovano podnositi prijave i na taj način pokušati da naruši njegov ugled.

10. Dana 15.04.2018. godine po pozivu u službene prostorije CB Podgorica pristupila je YY sa kojim je obavljen razgovor o čemu je sačinjen zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanina. Sa događajem je upoznata Ana Bošković ODT u Podgorici, koja se izjasnila da nema elemenata bića krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti. YY je tokom ovih procedura bila upozorena na posledice prijavljivanja predviđene *Krivičnim zakonom Crne Gore*.

11. Uz izjašnjenje, organ Policije je dostavio:

- službenu zabilješku o obavljenom razgovoru sa podnosiocem pritužbe od 19.04.2018. godine;
- obraćanje podnosioca pritužbe Upravi policije od 23.03.2018. godine;
- obraćanje podnosioca pritužbe Centru za socijalni rad Podgorica od 03.03.2018. godine;
- obraćanje podnosioca pritužbe ovoj instituciji; mejl komunikaciju između podnosioca pritužbe i postupajuće savjetnice zadužene predmetom;
- mejl komunikaciju između podnosioca pritužbe i bivše supruge od 16.03.2017. godine; zapisnik o saslušanju podnosioca pritužbe od 15.04.2018. godine;
- zapisnik o saslušanju bivše supruge podnosioca pritužbe od 15.04.2018. godine;
- službena zabilješka od 26.02.2018. godine; prijava načelnika Generalštaba Vojske Crne Gore od 25.02.2018. godine;
- zapisnik o saslušanju bivše supruge podnosioca pritužbe od 26.02.2018. godine;
- zapisnik o saslušanju podnosioca pritužbe od 26.02.2018. godine.

12. *Centar za socijalni rad* Podgorica u svom izjašnjenju ističe da je podnosilac pritužbe podnio tom Centru pisani akt br 01/4877 u kom traži pružanje pomoći radi rješavanja problema koji ima sa bivšom suprugom, a u cilju nastavka njegovog normalnog života u stanu.

13. Podnosilac pritužbe je rođen dana XXXXXX. godine u Peći – Kosovo, od oca X i majke X. Ima tri brata i dvije sestre. Roditelji su mu preminuli. Završio je Vojnu Akademiju u XXX. Trenutno radi u Generalštabu kao referent i ima mjesečna primanja u iznosu od XXX eura. Od nekretnina posjeduje samo plac od 500 m² u ŽNj.

14. Njegova bivša supruga, YY je rođena XXXXXX godine u Podgorici, od oca X i majke XX. Ima dva brata. Ima dobre odnose sa porodicom porijekla. Završila je Pravni fakultet. Zaposlena je u DOO "XXXX", kao službenik za javne nabavke. Njena mjesečna primanja iznose oko XXX

aura. Ne posjeduje ništa u vlasništvu od nekretnina. Ima zdravstvenih problema sa dijabetesom tipa I, te zbog toga koristi insulinsku pumpicu.

15. U prvoj i jedinoj bračnoj zajednici ovih roditelja rođeno je dvoje djece, ĆĆ i WW. ĆĆ je rođena XXXXX. godine u Podgorici. WW je student XX godine XX fakulteta. ĆĆ je rođen XXXXX godine u Podgorici. Ć pohadja X razred Srednje XX škole. Odličan je djak i ide na treninge borilačkih vještina tri puta nedjeljno. Trenutno zajednica živi u stanu koji je pod sporom. Naime, XX ima rješenje od Ministarstva odbrane za stan u koji je neko drugi useljen, tako da koriste trenutni stan do okončanja sudskog spora.

16. Sa podnosiocem pritužbe u Centru je 12.04.2018. godine obavljen razgovor na okolnosti navedene u pisanom aktu, koji u razgovoru potvrđuje sve što je pisanim putem naveo. Objašnjava da on živi u stanu zajedno sa bivšom suprugom i punoljetnom djecom, koja ne razgovaraju sa njim. U razgovoru navodi da želi da se sa njegovom bivšom suprugom obavi razgovor i da se ista upozori na ponašanje. XX doživljava da bivša supruga YY smišljenim provokacijama, "pravno podučena" nastoji da učini nepodnošljivim život XX u stanu, sa ciljem da XXZ napusti stan.

17. Dana 17.04.2018. godine obavljen je razgovor sa YY koja izjavom na zapisnik izjavi da nema namjeru da svom bivšem suprugu ograniči prostor u stanu, niti da istog izbacila iz stana. Navodi da nisu u dobrim odnosima. Funkcionišu tako što žive svi zajedno u nedostatku adekvatnog stambenog smještaja. Njen bivši suprug ne komunicira sa njom, niti sa svojom djecom. Navodi da ona djecu ne instruiše protiv njega, već naprotiv pokušava da podstakne dobre odnose. Medjutim, njeni napori su uzaludni. Tvrdi da ona prihvata saradnju sa intitucijama.

18. U Centru kroz izjašnjenje ističu da su preduzeli sve mjere i radnje iz oblasti svoje nadležnosti. U konkretnom slučaju, djelovali su savjetodavno u radu sa podnosiocem pritužbe i njegovom bivšom suprugom, koji su razvedeni odlukom Osnovnog suda u Podgorici, a žive sa punoljetnom njihovom djecom ĆĆ i WW u stanu oko kog se vodi imovinski spor.

III ČINJENIČNO STANJE

19. Po sprovedenom ispitnom postupku utvrđeno je sljedeće činjenično stanje:

- Uvidom u presudu Osnovnog suda u Podgorici posl.br. P.br. 1933/17 od 02.02.2018. godine, utvrđuje se da je razveden brak između podnosioca pritužbe XX i XX.
- Uvidom u zapisnik o obavještenju prikupljenom od građana bez broja od 26.02.2018. godine, utvrđuje se da je obavljen razgovor sa podnosiocem pritužbe.

- Uvidom u zapisnik o obavještenju prikupljenom od građana bez broja od 26.02.2018. godine, utvrđuje se da je obavljen razgovor sa biv.suprugom podnosioca pritužbe.
- Uvidom mejl i izjavu brigadnog generala QQ, utvrđuje se da je isti prijavio slučaj rodno zasnovanog nasilja Upravi policije.
- Uvidom u službenu zabilješku bez broja od 26.02.2018. godine utvrđuje se da je biv.supruga podnosioca pritužbe izjavila da nije bilo nasilja dana 25.02.2018. godine.
- Uvidom u zapisnik o obavještenju prikupljenom od građana bez broja od 15.04.2018. godine, utvrđuje se da je obavljen razgovor sa biv.suprugom podnosioca pritužbe.
- Uvidom u zapisnik o obavještenju prikupljenom od građana bez broja od 15.04.2018. godine, utvrđuje se da je obavljen razgovor podnosiocem pritužbe.
- Uvidom u službenu zabilješku bez broja od 19.04.2018. godine utvrđuje se da je obavljen razgovor sa podnosiocem pritužbe .

IV RELEVANTNO PRAVO

20. Ustavom Crne Gore (2007) u članu 8. propisano je: "Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu."

21. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima UN (1948) u članovima 1. i 2. svim ljudima jemči slobodu i jednakost u dostojanstvu i pravima, bez obzira na "bilo kakvu razliku kao što je rasa, boja kože, pol, jezik, vjera, političko ili neko drugo opredjeljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, vlasništvo, rođenje ili neki drugi status".

22. Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici u članu 2 propisuje:

"Konvencija se odnosi na sve vidove nasilja nad ženama, uključujući nasilje u porodici, koje žene pogađa nesrazmjerno u odnosu na muškarce.

Ova Konvencija u čl.3 pored ostalog propisuje:

U svrhu ove Konvencije:

- a. "nasilje nad ženama" smatra se kršenjem ljudskih prava i oblikom diskriminacije žena i označava sva djela rodno utemeljenog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerovatno imati za posljedicu tjelesnu, seksualnu, psihičku ili ekonomsku štetu ili patnju žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo da se pojavljuju u javnom ili privatnom životu;
- b. "nasilje u porodici" označava sva djela tjelesnog, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja koja se događaju u porodici ili domaćinstvu ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, nezavisno o tome dijeli li počinitelj ili je dijelio isto prebivalište sa žrtvom..."

Ista Konvencija u članu 7 propisuje:

"1. Članice će preduzeti neophodne zakonodavne ili druge mjere za usvajanje i primjenu djelotvornih, sveobuhvatnih i koordinisanih državnih politika koje obuhvataju sve relevantne mjere za sprečavanje i borbu protiv svih vidova nasilja obuhvaćenih ovom Konvencijom i nude holistički odgovor na nasilje nad ženama.

2. Članice će obezbijediti da politike koje se navode u stavu 1 stave prava žrtve u središte svih mjera i da se primjenjuju kroz djelotvornu saradnju svih nadležnih organa, institucija i organizacija.

3. Mjere koje se preduzimaju u skladu sa ovim članom uključice, prema potrebi, sve nadležne aktere, kao što su državni organi, nacionalne, regionalne i lokalne skupštine i uprave, državne institucije za zaštitu ljudskih prava i organizacije civilnog društva."

23. Evropska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (1950) u članu 14. propisuje „Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.“

24. Zakon o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10, 18/14 i 42/17) u članu 2. propisuje: „Zabranjen je svaki oblik diskriminacije, po bilo kom osnovu.

Diskriminacija je svako neopravdano, pravno ili faktičko, neposredno ili posredno pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, zdravstvenom stanju, invaliditetu,

starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugim ličnim svojstvima.

25. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici ("Službeni list Crne Gore", br. 046/10, 040/11) u članu 2 predviđa: "Nasilje u porodici, u smislu ovog zakona, je činjenje ili nečinjenje člana porodice kojim se ugrožava fizički, psihički, seksualni ili ekonomski integritet, mentalno zdravlje i spokojstvo drugog člana porodice, bez obzira na mjesto gdje je učinjeno."

Protokol o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici procedure i institucionalna saradnja u vezi s porodičnim nasiljem i nasiljem nad ženama od 25.11.2011.godine koji prati izvršavanje ovog Zakona uspostavlja i podstiče multidisciplinarnu saradnju sa jasno razrađenim postupanjima svakoga sistema.

Protokol je sačinjen tako da poštuje osnovne principe proizišle iz svih konvencija i zakona navedenih *Strategijom o zaštiti od nasilja u porodici* i odnosi se na sveobuhvatnu zaštitu porodice od nasilja.

Protokolom je uređen zajednički rad svih sistema u toku sprovođenja zakona i konvencija, te obaveza preduzimanja potrebnih mjera za osiguranje organizovanosti, opremljenosti i edukovanosti dovoljnog broja specijalizovanih stručnjaka koji se bave problematikom nasilja u porodici.

26. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore (Sl.list CG br. 42/11 i 32/14) u članu 27. propisuju: „Zaštitnik je institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije.“

Isti Zakon u članu 41.st.1. propisuje: „Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.“

V OCJENA ZAŠTITNIKA

27. Razmatrajući okolnosti konkretnog slučaja, a na osnovu raspoložive dokumentacije, Zaštitnik je ispitao činjenice i okolnosti od značaja za zauzimanje stava o tome da li je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo na strani podnosioca u postupku pred organima javne vlasti, uzrokovano prijavljivanjem podnosioca za navodno počinjeno porodično nasilje, odnosno da li su Uprava policije – PJ Podgorica i Centar za socijalni rad Podgorica postupili u okviru svojih ovlašćenja, a da pri tome (ni)jesu povrijedili procesna i materijalna prava lica koja se prijavljuju radi vođenja postupka pred nadležnim organima: upravi policije i tužilaštvu.

28. Obzirom da Istanbulska konvencija propisuje osnovne standarde vezane za oblast nasilja nad ženama i nasilja u porodici, uključujući njegovo prijavljivanje i procesuiranje, a da su njene odredbe dijelom zasnovane na principima jednakosti i nediskriminacije, odnosno standardu dužne pažnje (tj. dužne prilježnosti), to je i sama institucija Zaštitnika u svom ispitnom postupku postupala u skladu sa ovim načelima.

29. U konkretnom slučaju postupak je usmjeren na dva organa – Upravu policije i Centar za socijalni rad, imajući u vidu da su sve činjenice ukazivale da su dosadašnje procedure sprovedene i okončane upravo pred ovim organima. Tako su, odmah nakon zaprimljene prijave dana 25.02.2018. godine, već sljedećeg dana (26.02.2018. godine) u policiji uzete izjave od podnosioca pritužbe i njegove bivše supruge. Istog dana postupajuća službenica je upoznala sa događajem ODT u Podgorici, koja se izjasnila da u konkretnom slučaju nema elemenata bića krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti.

30. I pored pređašnjeg postupanja, kod istog organa iznova je obavljen razgovor sa podnosiocem pritužbe i njegovom biv. suprugom dana 15.04.2018. godine, ovaj put na osnovu prijave podnosioca pritužbe br. 07-240/18-7235/1, nakon kojeg je konsultovana ODT Ana Bošković koja se izjasnila da u konkretnom slučaju nema elemenata bića krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti.

31. Sa druge strane, Centar za socijalni rad za Glavni grad Podgorica i opštine Golubovci i Tuzi je, nakon upućenog zahtjeva za izjašnjenje na okolnosti datog slučaja, obavio razgovor sa podnosiocem pritužbe dana 12.04.2018. godine, kao i sa njegovom bivšom suprugom dana 17.04.2018. godine i tom prilikom djelovao savjetodavno.

32. Iako se prema poslednjem istraživanju u Crnoj Gori fizičko nasilje najčešće percipira kao najrasprostranjeniji oblik nasilja², pri čemu se ostale vrste nasilja (psihičko, seksualno i ekonomsko) zanemareni, Zaštitnik iz dobijenih izjašnjenja konstatuje da u konkretnom slučaju nema povrede prava i da su postupajući organi promptno reagovali i postupili u okviru zakonom ustanovljenih nadležnosti i preduzeli mjere i radnje za koje su ovlašćeni.

33. Dalje, Zaštitnik konstatuje činjenicu da je bivša supruga podnosioca pritužbe, bez obzira što je prijavila rodno zasnovano nasilje načelniku Generalštaba Vojske Crne Gore, u Upravi policije istakla da ne želi da se njena prijava procesuiraju već da želi da se podnosilac pritužbe upozori³.

² [http://www.un.org.me/Library/Gender Equality/](http://www.un.org.me/Library/Gender%20Equality/Istrazivanje%20UNDP%20o%20nasilju%20u%20porodici%20i%20nasilju%20nad%20zenama%202017.pdf)

Istrazivanje%20UNDP%20o%20nasilju%20u%20porodici%20i%20nasilju%20nad%20zenama%202017.pdf

³ Zapisnik o obavještenju prikupljenom od građana bez broja od 26.02.2018. godine, stav 7;

34. Opšti komentar broj 16 Komiteta za ekonomska, socijalna i kulturna prava (2005; stav 27) odnosi se na jednaka prava muškaraca i žena na uživanje svih ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, a paragrafi interesantni u okviru ovog teksta preciziraju obaveze država u vezi sa posledicama nasilja nad ženama. Ovaj Komitet reafirmiše shvatanje da nasilje nad ženama predstavlja oblik diskriminacije i povezuje potrebu sprečavanja nasilja sa pravima koja su predmet Pakta.⁴ Ovaj koncept traži od državnih institucija da primijene načelo dužne pažnje kada je u pitanju prevencija nasilja u porodici. To konkretno znači da se državni organi sa jednakom prilježnošću bave prevencijom, istragom i kažnjavanjem počinitelja i obezbjeđivanjem kompenzacije žrtvama u slučajevima nasilja nad ženama kao i u slučajevima drugih oblika nasilja, što nadalje povlači obavezu da preduzimaju mjere i akcije da bi prava žena bila poštovana, zaštićena i promovisana. Da bi država ispunila svoje obaveze u skladu sa standardom dužne prilježnosti, mora da „djeluje u dobroj vjeri“ i mora da efektivno sprečava nasilje nad ženama. Konačno, fundamentalni princip na kojem počiva koncept dužne prilježnosti podrazumijeva dužnost države da omogući da intervencije u cilju prevencije nasilja nad ženama i reakcije države na to nasilje *budu zasnovane na adekvatnim empirijskim podacima*.⁵

35. Pojedine teorije među ključne uzročnike nasilja u porodici svrstavaju neuspjeh u porodičnim odnosima. Nesposobnost komunikacije ili nestalni odnosi među partnerima su po ovim nalazima glavni krivci za pojavu nasilja. Ovo je veoma značajno upravo sa aspekta vrste mjere koju preduzimaju nadležni organi u okviru svojih kompetencija, zavisno od faze i postupka u kojemu se ono procesuiralo. Međutim, ono što je ključna odrednica na koju ukazuju sva istraživanja, to je da su prema svim raspoloživim podacima najčešće žrtve žene.⁶

36. Svi međunarodni standardi, a ključno Evropska konvencija o ljudskim pravima, primarnom obavezom države sadržanoj u čl.1 istog dokumenta smatraju to što one moraju svakome u okviru svoje nadležnosti obezbijediti prava i slobode definisane Konvencijom, uključujući preduzimanje mjera osmišljenih kako bi osigurale da pojedinci u njihovoj nadležnosti ne budu podvrgnuti mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju, uključujući i zlostavljanje koje počine fizička lica⁷. Pored toga, od država se zahtijeva da uspostave djelotvorne odredbe krivičnog zakonodavstva kako bi spriječile izvršenje krivičnih djela, koje bi bile praćene odgovarajućim mehanizmima za sprovođenje zakona radi sprječavanja, suzbijanja i kažnjavanja takvih delikata⁸.

⁴ E/C.12/2005/4, 11.avgust, 2005.godine

⁵ B. Branković, „Vesti iz budućnosti: Istanbulska konvencija i odgovornost države za borbu protiv nasilja nad ženama - *Funkcionisanje opštih servisa - operacionalizacija dužne prilježnosti*“ Beograd, 2013, str.52

⁶ Preporuka Komiteta ministara Savjeta Evrope (2002) o zaštiti žrtava nasilja nad ženama sa Eksplanatornim memorandumom, usvojena 30.aprila, 2002.godine

⁷ Evropski sud za ljudska prava, presuda u predmetu *Valiulienė protiv Litvanije* od 26.03.2013.godine, stav 74

⁸ Isto, stav 75

37. U sličnom referentnom slučaju Sud zaključuje da je uprkos zakonskim odredbama kojim je predviđena saradnja različitih organa i ne-sudskih mjera za identifikaciju i praćenje nasilja u porodici, otkriven nedostatak saradnje između organa odgovornih za intervenisanje u osjetljivoj oblasti od društvenog interesa, što je ometalo razjašnjenje činjenica. Inicijativa u tom smislu je bila još potrebija, obzirom da se navodna agresija odvijala u prisustvu maloljetnog deteta⁹.

38. Navedeni primjeri ukazuju da su svi državni organi dužni sa pažnjom razmotriti sve prijave koje se tiču nasilja u porodici i iste provjeriti kako bi se spriječio nastanak i/ili eventualni nastavak akata nasilja u porodici. Naravno, u okviru ovih procedura nije isključena ni moguća zloupotreba prijavljivanja od strane navodnih žrtava, ali se svaki takav slučaj mora provjeriti i procesuirati od strane nadležnih organa, što je u ovom slučaju, a po ocjeni Zaštitnika, urađeno na adekvatan, preventivan i djelotvoran način. Hipotetički posmatrano, moguće je da će i u narednom periodu doći do situacija u kojima se na kontradiktoran način saopštava o pojavama i događajima unutar porodice¹⁰, odnosno u kojima se bivši bračni partneri daju različite iskaze povodom istih događaja. U takvim okolnostima ne postoji drugi put osim angažovanja državnih organa koji će provjeriti navode i dati svoj sud o činjenicama, dok je jedini način da iste budu utvrđene da o tome sudski organ donose meritornu pravosnažnu odluku.

39. U svijetlu prethodnog, Zaštitnik ukazuje da u okolnostima ovog predmeta treba imati u vidu praksu sadržanu u stavu Vrhovnog suda Crne Gore, koji stoji na stanovištu da lice koje je dobrovoljno dalo obavještenje policiji da je određeno lice učinilo krivično djelo i *time izazvalo pokretanje krivičnog postupka protiv istog, iako je znalo da to lice nije učinilac tog djela, time vrši krivično djelo lažno prijavljivanje*.¹¹ Sljedstveno tome, Zaštitnik nema ovlašćenja da vrši kvalifikaciju krivičnog djela, niti da vrši gonjenje učinilaca krivičnog djela, već je to u nadležnosti drugih organa i ovlašćenih tužilaca, te istovremeno još jednom konstatuje opravdanost postupanja Uprave policije i upoznavanja supruge podnosioca pritužbe sa odredbama Krivičnog zakonika Crne Gore koje se tiču davanja lažnog iskaza (lažnog prijavljivanja). Ovo tim prije što se u tzv.graničnim slučajevima sa vrlo suptilnim predmetom sporenja i praktično samo dva oprečna iskaza, ovo krivično djelo teško dokazuje, naročito „ukoliko tvrdnje iznijete u krivičnoj prijavi nisu nesumnjivo obezvrijeđene, iako se iste tvrdnje ne mogu okarakterisati nesporno istinitim“¹².

⁹ Evropski sud za ljudska prava, *E.M. protiv Rumunije*, presuda od 30.10.2012.godine, stav 70

¹⁰ U smislu njene definicije prema Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici

¹¹ Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz. br. 13/09 od 02.11.2009. godine;

¹² Stav istaknut u presudi Osnovnog suda u Herceg Novom K.br. 71/13 od 13.03.2014 godine i potvrđen presudom Višeg suda u Podgorici Kž.br. 735/14 od 30.05.2014 godine

40. Imajući u vidu značaj organa starateljstva, doprinos i značaj socijalnih radnika u pružanju stručne pomoći i zaštite prava i interesa djeteta i ostalih članova porodice, kao i u svim slučajevima poremećenih porodičnih odnosa - Zaštitnik smatra da u situaciji poremećenih odnosa među bivšim supružnicima koji nijesu riješili imovinsko pravne odnose, te imajući u vidu njihov suživot u istoj stambenoj jedinici, treba pribjeći mjerama za prevazilaženje ovog stanja. Ovo naročito pri činjenici da porodicu čini još i dvoje djece, od kojih je jedno bilo maloljetno u momentu podnošenja pritužbe i bilo traumatski senzitivno na događaje u porodici.

41. Iz navedenih razloga Zaštitnik nije mogao utvrditi povredu nekog određenog prava na štetu podnosioca predstavke. Međutim, u cilju preventivnog djelovanja, a što i jeste dio mandata Zaštitnika, institucija

PREPORUČUJE

Centru za socijalni rad za Glavni grad Podgorica i opštine Golubovci i Tuzi da u skladu sa svojim zakonskim ovlašćenjima i prema potrebi nastavi sa savjetodavnim radom sa bivšim supružnicima i ostalim članovima porodične zajednice, a radi preventivnog djelovanja u cilju sprečavanja razvoja konflikta između bivših supružnika, odnosno njegove eliminacije.

ZAMJENIK ZAŠTITNIKA

LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE

mr Siniša Bjeković

Dostavljeno:

- Centru za socijalni rad
- Upravi policije
- Podnosiocu